

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА**

**Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра журналістики, реклами та PR**

Реєстраційний № _____

Дата здачі _____

**РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА (2014-2023 РОКИ) В
ПЕРСОНАЛЯХ**

**Кваліфікаційна (дипломна) робота
здобувача вищої освіти**
першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти
спеціальності 061 Журналістика
освітньої програми «Журналістика»
41Бд-Журн групи
Левкович Дарини Олексіївни

Науковий керівник
старший викладач, кандидат
філологічних наук
Дюжева Катерина Валеріївна

Рекомендована до захисту
рішенням кафедри журналістики, реклами та PR

Протокол № _____ від «__» _____ 20__ р.

Зав. кафедри _____ Валерій БАШМАНІВСЬКИЙ
(підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Житомир – 2023

Дата захисту _____

Результат захисту

Оцінка		
за університетською шкалою	за 100 бальною шкалою	ЄКТС

Голова ЕК

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Члени ЕК

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Секретар ЕК

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ЗМІСТ

ВСТУП..	6
РОЗДІЛ 1. СТАН РИНКУ, ЩО ВИСВІТЛЮЄ ВІЙСЬКОВУ ТЕМАТИКУ	9
1.1. Світові видання, які інформують про війну на території України ...	9
1.2. Всеукраїнські видання, які публікують матеріали на тему «Російсько- українська війна 2014-2023 років»	13
РОЗДІЛ 2. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОДУКТУ	20
2.1. Оцінка обсягу продукту	20
2.2. Трудомісткість підготовки	21
2.3. Технічні та програмні засоби, необхідні для підготовки й оприлюднення	24
2.4. Характеристика підготовки продукту та обґрунтування обраних форматів представлення	28
РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКАЦІЯ АУДИТОРІЇ СТУДЕНТСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОЇ ГАЗЕТИ «УНІВЕРСУМ».....	32
3.1. Кількісна характеристика реципієнтів видання.....	32
3.2. Якісна характеристика аудиторії	33
РОЗДІЛ 4. ОПИС ВЛАСНИХ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ НА ТЕМУ «РОСІЙСЬКО УКРАЇНСЬКА ВІЙНА 2014-2023 РОКІВ».....	35
4.1. Авторський задум та ідея матеріалів	35
4.2. Джерела інформації, використані для підготовки інтерв'ю	36
4.3. Журналістські методи отримання й опрацювання інформації	37

4.4. Інструменти й засоби втілення авторського задуму	38
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	42
ДОДАТКИ	46
Додаток А. Публікація під назвою «Перевірені відео» на сайті газети «The Washington Post».....	46
Додаток Б. Окремий розділ «Російсько-українська війна» на сайті газети «The New York Times».....	46
Додаток В. Рубрика «Війна» на сайті інформаційної агенції «Укрінформ»	47
Додаток Г. Бланк анкети на тему «Аудиторія студентсько-викладацької газети «Універсум»	48
Додаток Г Активне посилання на результати анкетувань на тему «Аудиторія студентсько-викладацької газети «Універсум»»	48
Додаток Д. Результат опитування на тему «Аудиторія студентсько-викладацької газети «Універсум»»	49
Додаток Е. Результат опитування на тему «Аудиторія студентсько-викладацької газети «Універсум»»	49
Додаток Є. Результат опитування на тему «Аудиторія студентсько-викладацької газети «Універсум»»	50
Додаток Ж. Авторський журналістський матеріал «Газета «Кремінщина». Доля під час війни» опублікована у студентсько-викладацькій газеті «Універсум» Житомирського державного університету імені Івана Франка.....	51
Додаток З. Авторський журналістський матеріал «Реалії життя вимушених переселенців зі Сходу» опублікована у студентсько-викладацькій газеті «Універсум» Житомирського державного університету імені Івана Франка..	52

Додаток И. Авторський журналістський матеріал «Жінка на фронті» опублікована у студентсько-викладацькій газеті «Універсум» Житомирського державного університету імені Івана Франка.	52
Додаток І. Авторський журналістський матеріал «Школа в умовах війни. Яким є навчання у дітей з окупованих міст?» опублікована у студентсько-викладацькій газеті «Універсум» Житомирського державного університету імені Івана Франка.	53
Додаток Ї. Авторський журналістський матеріал «Сучасний абітурієнт в умовах війни» перебуває в редакційному портфелі студентсько-викладацької газети «Універсум» Житомирського державного університету імені Івана Франка.	54
Додаток Й. Авторський журналістський матеріал «Війна забирає життя, а вони – рятують» перебуває в редакційному портфелі студентсько-викладацької газети «Універсум» Житомирського державного університету імені Івана Франка.	57
АНОТАЦІЯ	59

ВСТУП

Актуальність проблеми

Вплив війни на населення України є дуже значним, оскільки після повномасштабного вторгнення Росії на територію нашої країни люди відчули на собі людські жертви, економічні втрати, психологічні труднощі та інші.

Як відомо, Україна нині перебуває у стані економічної скрути, про що свідчить зниження обсягів виробництва та торгівлі, зростання безробіття та економічної нестабільності. Мільйони українців страждають на посттравматичні стресові розлади, депресію та тривогу, відчувають страх через втрату майна, рідних, будь-якої стабільності внаслідок війни та окупації тих чи інших регіонів.

Вищевказані проблеми мають неоднозначне висвітлення та інтерпретацію в різних засобах масової інформації в Україні та за кордоном. Це зумовлює потребу подальшого дослідження воєнної проблематики у цих ЗМІ. Тема наукової роботи може знайти практичне застосування у роботах українських журналістів, які насамперед інформують суспільство про російсько-українську війну з 2014 по 2023 роки.

Об'єктами дослідження є інформаційні продукти:

1. «Газета «Кремінщина». Доля під час війни»;
2. «Реалії життя вимушених переселенців зі сходу»;
3. «Жінка на фронті»;
4. «Школа в умовах війни. Яким є навчання у дітей з окупованих міст?»;
5. «Сучасний абітурієнт в період війни»;
6. «Війна забирає життя, а вони – рятують».

Предметом дослідження є висвітлення проблем російсько-української війни (2014-2023 роки) в персоналіях.

Метою дослідження є підготувати й оприлюднити пов'язані з тематикою дослідження інформаційні продукти.

Відповідно до мети кваліфікаційного дослідження нами було поставлено наступні **завдання** дипломної роботи:

- зібрати літературу за темою роботи;
- описати стан ринку, на якому буде оприлюднено журналістські матеріали;
- описати техніко-економічні характеристики журналістських матеріалів;
- описати аудиторію, для якої призначено журналістські матеріали;
- публікувати та оприлюднити пов'язані з тематикою дослідження інформаційні продукти;
- підготувати дипломну роботу для здачі в текстовому процесорі «MS Word»;
- отримати відгук наукового керівника та рецензію фахівця на дипломну роботу.

Методологія дослідження

- анкетування та опитування – для виявлення інтересу аудиторії до предмета дослідження;
- робота з Інтернетом – для збору додаткової інформації та публікації матеріалів;
- традиційний аналіз – для опрацювання теоретичного матеріалу;
- узагальнення – для формулювання висновків.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у розробці питань для створення журналістських матеріалів з додаванням особисто зроблених фотографій респондентів. Авторські інформаційні продукти можуть значно розширити вже досліджену проблему про особливості життя людей в умовах війни. У кваліфікаційній роботі вперше здійснено спробу комплексного осмислення через особисте інтерв'ювання персоналій, окремих людей, які на собі відчули війну та її жахливий тягар.

Теоретичне і практичне значення дослідження

Матеріали кваліфікаційної роботи допоможуть у хронологічному та документальному вивченні та систематизації військової інформації та інформації, що є дотичною до неї у соціальній сфері. Тема буде цікава як звичайним громадянам, так і медійникам, які насамперед інформують суспільство про російсько-українську війну з 2014 року по 2023 рік та застерігають від дезінформації.

Апробація результатів дослідження

Доповідь під час X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців «Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи» (19 травня 2023 року). Підготовлено та представлено тези наукового дослідження на тему: «Російсько-українська війна (2014-2023 роки) в персоналіях».

Структура і обсяг роботи складається зі вступу, чотирьох розділів, дванадцяти підрозділів, висновків, списку використаних джерел та літератури, додатків, анотації. Обсяг роботи – 62 сторінки.

ВИСНОВКИ

Під час дослідження світового та українського ринку ЗМІ було виявлено, що видання не припиняють свою роботу під час війни, а навпаки приділяють більшу увагу саме темі «російсько-українська війна 2014-2023 років», висвітлюють останні новини в Україні та світі, перші інформують про завдані атаки з боку Російської Федерації, звільнені території нашої держави, міжнародні домовленості та гуманітарну допомогу країн світу.

Аудиторія швидко та зручно знаходить інформацію, бо публікації виокремлюють у спеціальний розділ, або вони займають основні місця на головній сторінці офіційного сайту ЗМІ. Оперативно медіа доносить до громадян інформацію у своїх соціальних мережах, що також є зручним та швидким методом для отримання новин. Також сторінки в соціальних мережах є запасними варіантами, де ЗМІ зможуть публікувати інформацію у разі заблокування офіційних сайтів.

Зараз, у сучасних умовах війни представники ЗМІ мають уважно висвітлювати події, поширювати точною і перевіреною інформацію, бути обережними з формулюваннями та зверненнями, адже від слів журналістів залежить психологічний стан, а ще важливіше – формування плану дій для сотень тисяч глядачів, слухачів та читачів.

У 2 розділі було описано всі технічні засоби, які були використанні при підготовці журналістських матеріалів. Для підготовки публікацій були використані такі технічні засоби: набір тексту та обробка фотографій на персональному комп'ютері «Lenovo IdeaPad 3-17», здійснення фотозйомки на фотокамеру «Sony Alpha DSLR-A200», зв'язок з героями інтерв'ю, пошук інформації на смартфоні «APPLE iPhone 11».

Розділ 3 був призначений для вивчення цільової аудиторії. Було проаналізовано за анкетуванням кількісну та якісну характеристику за статтю, віком, категорією читача (учень, студент, викладач тощо). Також визначено відсоток зацікавленості аудиторії у інформаційних продуктах на тему «війни».

Творчий процес розробки інформаційних продуктів містив 4 розділ дослідження. Тут зазначено використані джерела та журналістські методи отримання й опрацювання інформації. Зазначено який авторський задум та яку ідею містить кожна публікація. Здійснено обґрунтування обраного жанру для журналістських матеріалів та наведено їх етапи створення. Загалом було створено 6 авторських матеріалів на тему «російсько- українська війна 2014-2023 років», а саме:

1. «Газета «Кремінщина». Доля під час війни»;
2. «Реалії життя вимушених переселенців зі сходу»;
3. «Жінка на фронті»;
4. «Школа в умовах війни. Яким є навчання у дітей з окупованих міст?»;
5. «Сучасний абітурієнт в період війни»;
6. «Війна забирає життя, а вони – рятують».

Перші 4 матеріали були опубліковані у студентсько-викладацькій газеті «Універсум», а 2 останніх перебувають у редакційному газети. До кожного інтерв'ю було зроблено фотографію героя, або додане тематичне зображення.

Проведене дослідження демонструє актуальність теми «російсько-українська війна (2014-2023 роки) у персоналіях», що зумовлює потребу подальшого дослідження воєнної проблематики у міжнародних та всеукраїнських ЗМІ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрієвський Т.Г. Підривні російські технології гібридної війни в контексті меморізації Другої світової війни. Політичні та правові дисонанси в сучасних українських реаліях: зб. матеріалів XXX Харк. політолог. читань, м. Харків, 16 червня 2017 р. Харків : Право, 2017. С. 136-140.
2. Береза А. Робота медіа під час війни на Хмельниччині. Незалежний громадський портал. 2022. 20 квітня. URL: <https://ngp-ua.info/2022/04/57268> (дата звернення 16.11.2022).
3. Бірчак В., Рябенко С. Гібридні війни Росії: історія, яка повторюється. Збруч. 2019. 31 грудня. URL: <https://zbruc.eu/node/86597?fbclid=IwAR2FxnMZRal07CDBiT1bNMbVOTb7mxgl0wbYLurcVH-LzEnEa1F78Dvqe> (дата звернення: 04.11.2022).
4. Бої за Мар'їнку: Терористи розпочали наступ на Донбас. Хроніка. Еспресо TV. 2015. 03 червня. URL: https://espresso.tv/article/2015/06/03/boyi_za_maryinku (дата звернення: 17.11.2022).
5. Буроменьский М., Штурхецький С., Білз Е., Бетц М., Шюпп К., Казанжи З. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. 2016. 118 с.
6. Вудворд А., Гардінг Д. Лауреат нагород американський режисер Brent Renaud був убитий російськими військами в Україні, повідомляє влада. The Independent. 2022. 13 березня. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/journalist-ukraine-russia-irpin-war-b2034793.html> (дата звернення 07.11.2022).
7. Гарачковська О. «Жанрові особливості інтерв'ю в сучасному інформаційному просторі». Київ. 2021. С.86-93.
8. Горевалов С. Військові ЗМК в інформаційному просторі України: Завдання й перспективи розвитку / Горевалов С., Зикун Н. 2013, Вип. 38., Л.: Вісник, 2013, с. 250–256.

9. Гузенко С. В. Теорія і практика редагування : навч. посіб. / Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. – 220 с.
10. Дорош М. Роль журналістів в умовах конфлікту: як не роз'єднати, а відновити довіру. Детектор медіа. 2016. URL: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/16623/2016-05-19-rol-zhurnalistiv-v-umovakh-konfliktu-yak-ne-roziednaty-a-vidnovyty-doviru/> (дата звернення 13.11.2022).
11. Житомирський державний університет імені Івана Франка. Студентський інформаційний центр. URL: <https://zu.edu.ua/sic.html> (дата звернення 24.11.2022).
12. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів: ПАІС, 2004. – 268 с.
13. Інформаційне законодавство України / за ред. Т. Шевченка, Т. Олексюк. 2008. 356 с.
14. Капшор О. Війна очима ТСН. 28 Історій по той бік камери. 2005. 224 с.
15. Костюк І.А. Інформаційні війни в контексті революційних подій в Україні. Актуальні проблеми соціальних комунікацій: матеріали студентської наукової конференції. 2014. 22 травня – Київ. – С. 57-60.
16. Кузнецова О. Правові норми журналістики України. Видавничий центр ЛНУ імені І.Франка, 2006. 352 с.
17. Кравчук С. Особливості роботи тележурналіста при висвітленні екстремальних ситуацій (на прикладі інформаційної агенції Reuters). Київ, 2007.
18. Лазутіна Г. В. Основи творчої діяльності журналіста: Підручник для вузів. - М.: «Аспект Пресс» 2000. - 240 с
19. Ланський Є. М., Сичов В. Г. Вчись фотографувати. – Вид. 3-тє, випр. і доповн. – К.: Техніка, 1972. – 328 с.
20. Магда Є. Виклики гібридної війни: інформаційний вимір. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2014. С. 138-142.

21. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп.– К.: Центр учбової літератури, 2011 – 496 с.
22. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи: Навчальний посібник. Львів: Афіша, 2017. – 416с
23. Петрова Н., Якубенко В. Медіа право. 2007. 280 с.
24. Підручник з крос-медіа. Ioanna Narcisa Cretu, Mihail Guzun, Ljubov Vasylyk – Schiller Publishing Youse: Bonn / Germany - Sibiu/ Romania. – 2015, 144 с.
25. Правовий самозахист журналістів : практичний посібник з юридичного захисту працівників ЗМІ в Україні. Львів : Піраміда, 2002. 112 с.
26. Радковець Ю.І. Ознаки технологій «гібридної війни» в агресивних діях Росії проти України. Наука і оборона. – 2014. – № 3. – С. 36-42.
27. Савченко-Галушко Т. Тема, що домінує у закордонних ЗМІ – відновлення України після війни. АрміяІнформ. 2022. 8 липня. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/07/08/dominuyucha-tema-zakordonnyh-zmi-%E2%88%92-vidnovlennya-ukrayiny-pislya-vijny/> (дата звернення 15.11.2022).
28. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970 – 1980. – Т. 4. – 37 с.
29. Толубко В., Бут Ю., Косевцов В. Основні закономірності сучасних локальних війн та збройних конфліктів. Київ, НАОУ, 2002. 6-7 с.
30. Цуканова О.В. Інформаційні війни: вплив на суспільство. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer34/800.pdf> (дата звернення 11.11.2022).
31. Шевчук П. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України: як їй протидіяти. Демократичне врядування. – 2014. – Вип. 13.
32. Шишкін Н.Е. Основи журналістики: Навчальний посібник. 2004. - 136 с.
33. Ярмуш О.В., Редько М.М. Інформатика і комп'ютерна техніка: Навч. посібник. – К.: Вища освіта, 2006. 359 с.

34. «The Washington Post» – інтернет-сайт газети. 1997. URL: <https://www.washingtonpost.com/> (дата звернення 08.11.2022).

35. «The New York Times» – інтернет-сайт газети. 1996. URL: <https://www.nytimes.com/> (дата звернення 08.11.2022).

АНОТАЦІЯ

Левкович Д.О. Російсько-українська війна (2014-2023 роки) у персоналіях: серія журналістських матеріалів, присвячена впливу війни на суспільство. – Дипломна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 061 Журналістика / ОПП «Журналістика». – ЖДУ ім. І. Франка. – Житомир, 2023. – 61 с.

ЛЕВКОВИЧ Д. О.

Російсько-українська війна (2014-2023 роки) у персоналіях: серія журналістських матеріалів, присвячена впливу війни на суспільство

У роботі представлено серію власних журналістських матеріалів, які були опубліковані у студентсько-викладацькій газеті «Універсум» Житомирського державного університету імені Івана Франка. Предметом дослідження є висвітлення проблем російсько-української війни (2014-2023 роки) в персоналіях

Завдання кваліфікаційної роботи полягали у зібранні літератури за темою роботи, опису стану ринку, на якому буде оприлюднено журналістські матеріали, техніко-економічних характеристик журналістських матеріалів, аудиторії, для якої призначено журналістські матеріали, опублікуванні та оприлюдненні пов'язаних з тематикою дослідження інформаційних продуктів, підготування дипломної роботи для здачі в текстовому процесорі «MS Word» та отриманні відгуку наукового керівника та рецензію фахівця на дипломну роботу.

При підготовці інформаційних продуктів серед журналістських методів отримання інформації було використано: вивчення документів і джерел, інтерв'ю, власне включене спостереження, здійснена робота з Інтернетом – для збору додаткової інформації та публікації матеріалів. Серед наукових методів дослідження у роботі були використані: традиційний аналіз – для

опрацювання теоретичного матеріалу, узагальнення – для формулювання висновків та опитування – для виявлення інтересу аудиторії до предмета дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у розробці питань для створення журналістських матеріалів з додаванням особисто зроблених фотографій респондентів. Авторські інформаційні продукти можуть значно розширити вже досліджену проблему про особливості життя людей в умовах війни. У кваліфікаційній роботі вперше здійснено спробу комплексного осмислення через особисте інтерв'ювання персоналій, окремих людей, які на собі відчули війну та її жахливий тягар.

Теоретичне і практичне значення роботи полягають у тому, що матеріали кваліфікаційної роботи допоможуть у хронологічному та документальному вивченні та систематизації військової інформації та інформації, що є дотичною до неї у соціальній сфері. Тема буде цікава як звичайним громадянам, так і медійникам, які насамперед інформують суспільство про російсько-українську війну з 2014 року по 2023 рік та застерігають від дезінформації.

Ключові слова: російсько-українська війна, персоналії, висвітлення проблем.

ABSTRACT

Levkovich D.O. The Russian-Ukrainian War (2014-2023) in Personalities: a series of journalistic materials devoted to the impact of the war on society. – Course work, manuscript.

Qualification work for obtaining the first (Bachelor's) level of higher education on the Specialty 061 Journalism / EPP "Journalism". – ZhSH. – Zhytomyr, 2021. – 61 p.

LEVKOVYCH D. O.

The Russian-Ukrainian War (2014-2023) in Personalities: a series of journalistic materials devoted to the impact of the war on society.

The work presents a series of own journalistic materials that were published in the student-teacher newspaper "Universum" of the Zhytomyr Ivan Franko State University. The subject of the study is the coverage of the problems of the Russian-Ukrainian war (2014-2023) in the personalities.

The tasks of the qualification work consist of collecting literature on the topic of the work, description of the state of the market where the journalistic materials will be published, technical and economic characteristics of journalistic materials, the audience for which journalistic materials are intended, publication of information products related to the topic of research, preparation of a thesis for submission in the word processor "MS Word" and receiving feedback from a scientific supervisor and a specialist's review of a thesis.

During the preparation of information products, among the journalistic methods of obtaining information, the following were used: study of documents and sources, interviews, participant observation, work with the Internet was carried out - to collect additional information and publish materials. Among the scientific methods of research, the following were used in the work: traditional analysis - to develop theoretical material, generalization - to formulate conclusions, and survey - to identify the audience's interest in the subject of research.

The scientific novelty of the obtained research results lies in the development of questions for the creation of journalistic materials with the addition of personally taken photos of the respondents. The author's information products can significantly expand the already researched problem about the peculiarities of people's lives in war. The qualification work is the first attempt to comprehensively understand, through personal interviews, the personalities of individuals who have experienced war and its terrible burden.

The theoretical and practical significance of the work is that the materials of the qualification work will help in the chronological and documentary study and

systematization of military information and information related to it in the social sphere. The topic will be of interest to both ordinary citizens and media professionals, who primarily inform society about the Russian-Ukrainian war from 2014 to 2023 and warn against misinformation.

Keywords: the Russian-Ukrainian war, personalities, problem coverage.